

TOVERITAR
 Amerikan suomalaisten työläisnaisen äänenkannattaja ilmestyy Astoriassa, Ore., joka tiistai The Western Workmen's Publ. Society'n kustantamana.

Tilauhinnat Yhdysvaltoihin
 1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
 Canadaan ja Suomeen
 1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.05

TOVERITAR
 Box 99 Astoria, Ore.
 Entered as second-class matter July 18th 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR
 (THE WOMAN COMRADE)
 SUBSCRIPTION RATES
 IN THE UNITED STATES:
 One year \$1.50 — 6 months 90c
 IN CANADA:
 One year \$1.75 — 6 months \$1.05

Toimitus:
HELMI MATTSON
 Box 99, Astoria, Ore.

TOVERITTAREN TILAAMAJAMÄÄRÄ OSOTTOA:

UUSIA	124
UUDISTUKSIA	49
KATKENNEITA	19

Naistyöläiset

Millään alalla ei naistyöläisten palkka ole kehuttava. Toisilla työaloilla maksettu palkka riittää henkittämiksi, toisilla alalla tuskin sillehenkään. Sitäpaitsi on aina sääntöinä, että naistyöläisten palkka on alempana miestyöläisten palkkaa samalla työalalla. Naiset tyytyvät työskentelemään halvemmalla kuin miehet, siinä vika. Sitä menevät he itse alentamaan kyllin alhaista elintaso.

Nuoret tytöt ensimmäiseen ovat aivan nälkäpalkalla työssä. Joko vanhemmat auttavat, antamalla asunon ja välistä vaateapua, tai tekee joku muu avustuksen, muuten ei voi elää! Avustusta täytyy saada.

Palkkoja vaan ei voi korottaa. Jokaisessa osastokaupassa palvelee naisia nälkäpalkalla; kaikissa teollisuuslaitoksissa on sama juttu esillä.

Milwaukeen uutiset kertovat, että telefonityöt ovat erikoisesti nälkälistalla. Uutisessa sanotaan: työläisille maksetaan siksi huonoa palkkaa, että he olivat voi syventyä te-

täväänsä. Kun tyttö otetaan puhelin-yhtiön palvelukseen, maksetaan hänelle alin palkka, eli 14 dollaria viikolta.

Oppiajan päätyttyä saavat he 15 dollaria ja sitten jokaisen kolmen kuukauden kuluttua 50 senttiä enemmän, mutta ei kuitenkaan jatkuvasti. Tyttö joutuu välttämään noin 2,400—3,600 puhelua päivässä, eli noin 350—450 puhelua tunnissa ja 5—7 puhelua minuutissa. He työskentelevät 8 tuntia päivässä, saaden 15 minuutin väläjän kahdesti päivässä. Yötyöläiset työskentelevät klo 9—7, saaden kolmen tunnin lepoa yönä.

Työ on tavattoman hermostuttavaa. Tuntee taulukko vie paljon aikaa.

Puhelinpalvelusta yleensä moittaan. Mutta moitteet eivät ulotu yhtiön korviin, vaan rökitetään etupäässä tyttöjä, jotka tärkeistä yhteiskunnalle hyödyllisistä töistään saavat nälkäpalkkaa.

Mutta naistyöläiset ovat tyytyväisiä, he eivät napise! Jos joku osa puristelee käsiään nyrkkiin ja sardatelee surkeaa elintasoan, on toisia, jotka eivät asiasta suuresti välitä. He pitävät alhaista elintasoan vain välikaisena "pöhana". Se korjaantuu kun joudutaan naimisiin, tai kun joku muu onni potkasee. Jos ei sitä pelastuta pian tule, aloitetaan hankkia lisätuloja jollakin tavalla, tai annetaan suolien kurista nälässä.

Mutta yhteiskuntaa vaan ei ruveta syyttämään. Ei uskalleta puhua nälkäpalkoista, eikä kallista elinkustannuksista. Se jo häiskahtaisi polsevimmita tai muulta vaaralliset opilta. Kunnon kansalainen ei tapaa napista. Alka kuluu. Kuunnellaan porvarillisten poliitikkojen koreilta vaalisanoja ja annetaan taas vaaleissa "hyville" miehille.

Ja suolet yhä edelleen huutavat nälässä.

Naiset, naiset! Heittäkää tokiviimeinkin huntu pois kasvotanne ja katselkaa mallmaa avoimin silmin. Näkkää jo viimeinkin yhteiskunnalliset epäkohdat ja tehkää edes jotakin niiden polstamiseksi. Nyt on jo aika nousta polstamaan rahavallan herruus orjuuttamasta suuria naistyöläisjoukkoa. Nyt on aika katkoa kahleenne! Eikä se ole ollenkaan illan aikaista. Naiset!

Järjestykää! Käyttäkää ääntänne, käyttäkää kaikkia keinoja, joilla voi murtaa kapitalismin vallan.

Vanhat raatajattaret ja lakot

Tämä allaoleva kirjoitus on osa eräästä kirjoituksesta, Suomessa (Vaasassa) ilmestyvästä Vapaa Sana nimisestä lehdestä.

"Puuvillatehtaan lakon aikana tuli eräänä päivänä vanha eukko toimittaksemme ja pyysi vähän apua. Kertoi, että hän on yli 80 vuotta vanha. Tyttärensä, noin 60 vuotias, on käynyt työssä puuvillatehtaalla 30 vuotta. Nyt tuli lakko ja niin loppui elämisen keinot. Säästöjä ei ole, sillä 25 mk. viikkopalkka meni jokapäiväiseen elämiseen. Tytär kylä olisi ollut erittäin halukas jatkamaan työtä, mutta eihän sitä voinut kun toiset lähtivät töstä pois. Täytyi olla kotona. Tehtaan isännistö-kään ei pennilläkään avusta nyt kun on työttömänä. Ei, vaikka on 30 vuotta tehnyt työtä tehtaassa.

Eukolla oli itkusilmässä ja hän sanoi lopuksi, että joutaisi ottaa seliselta isännältä koko tehdas pois. — Niin juuri. Vielä hän sanoi, että pianhan sitä pitäisi tyttären saada eläke. Nykyiset eläkkeen saajat, heitä on eräitä, saavat 6 mk. viikossa eläkettä. Nämä ovat sellaisia, jotka ovat koko ikänsä raataneet tehtaassa. Uhranneet viimeisen ihkipärsäransä tehtaan pölyisien seinien sisällä. Kun nuoruus on mennyt, kun miehuus on mennyt, kun koko työkyky on mennyt, antaa tehtaan isännistö heille eläkkeen — 6 mk. viikossa. Tätä toivoi vanha eukkokin. Hänen kurttuisille kasvoilleen valui hiljalleen kyynelkarpaloita.

Kun hän lähti pois, sanoi hän, että olisi erittäin hyvä, että se lakko pian loppuisi.

Lakko on nyt loppunut ja eukon tyttärkin on taas päässyt työhön ansaitsemaan 30—40 mkn viikkopalkkoja. Hän oli luku menneeltä ajalta. Alkamme ei ollut häneen, eikä hänen tyttärensä tehnyt minkäänlaisia vaikutuksia. Hän oli uskollinen orjatar, jolla ei ollut vähintäänään raivistusta vaatimuksista. Työv. järjestyminen oli hänelle tuntematon. Sellaisia työläisiä kalpaa meidän tehdaskapitalistimme edelleenkin. Siksi leimaa se työläisten vaatimukset ka-

pinalleiksi ja rikokseksi yhteiskuntaa vastaan. Mutta tämä aika on nyt mennyt. Ainoastaan eräitä tällaisia "lukuja" joskus vielä nähtäytyy."

Näyttäytykö näitä "lukuja" vielä paljon meidän joukossamme, Amerikan suomalaiset työläiset? Voimme pa vain tätäkin asiaa kysyä.

NEW YORK CITY, N. Y.

Kouluja lisätään New Yorkiin. Ovat kuulemma luvanneet luovuttaa rahaa koulujen rakentamista varten kaupunkiin. Nyt niitä vartooassa tullaan pitämään kouluja vuokrahuoneustoissa. Koulujen puutteessa on 187,000 lasta täytynyt käydä vaan osan ajasta koulussa. 18,000 on tänä vuotena lisääntynyt tuohon summaan.

"Alas korkeat elinkustannukset! Tuokaa lunasi mukanaan." Kulua suurettavaa eikä olekin kun luullaan elinkustannusten sillä paljo alenevan, jos tehdas, konttori y. m. tytöt tuovat eväät mukanaan työhön, eivätkä käy ravintoloissa syömässä. Tämä on nykyään muodissa.

Osuuskoti
 ja palkanvälttymistö New Yorkissa sijaitsee 241 Lenox Ave. 123 katu. Se on ennen ollut naisten os. koti, mutta koska naiset eivät kyllin tarokkaasti antaneet kodilleen kannatusta, niin se muutettiin Osuuskodiksi — miehillekin, ja yhdistettiin Brooklynin osuuslempoomon josta se pääjohto nyt juoksee. Johdon taholta on koitettu liikettä parantaa, mutta mitä se hyödyttää jos ei me sille anna kannatusta ja avustusta liikkeen eteenpäin viemiseksi. Ajatelkaa, varsinkin naiset, mikä puute meillä olisi kodista jos ei osuuskotia olisi. Kuinka monelle se on suojan ja ruokaa antanut verrattain vähillä maksulla. Mutta nyt meidän tulisi muistaa velvollisuutemme kotia kohtaan, antamalla sille kannatuksemme autamme itseämme. Sillä mitä enempi on sillä kannattajia sen paremmin se voi meitä palvella. Olen kuullut kuiskeita että lähitulevaisuudessa muutetaan isompan ja käytännöllisempään kotiin. Jokainen jäsen hankkikoon yhä uusia jäseniä ja kannattajia kodille! Ja nyt kun työttöiltä ei enää oteta siellä palkanvälttymysmaksuakaan, niin tyttöjen tulee ohjata jokainen palvelijantarvitija osuuskotiin, ja tehdä osuuskodin palkanvälttymistö heille tunnetuksi. Kan-

PAKINA A

Toverittaren asiamiehet ovat olleet ripeässä toiminnassa. Tilauksia on tullut ja eteenpäin on menty. Useat innokkaat toverittaret ovat näyttäneet hyvää esimerkkiä tällä levityskuukaudella. Parhaimmat kiitokset ansaitsevat seuraavat toverittaret: Hilda Niemi, Maynard, Mass.; Rosa Välimäki, Fitchburg, Mass.; Alma Mellin, Waukegan, Ill.; Olga Ikäheimo, Woodland, Wash.; Alina Jämsä, Astoria, Ore. ja Saima Saarinen, Astoria, Ore.

Hilda Niemi on ansainnut kirjallisuuspalkinnon kolme kertaa ja Rosa Välimäki kaksi kertaa. Näistä sopii ottaa esimerkiksi! Jos ei joku tee aivan näinä levityskuukauden viimeisinä päivinä ihmettä lähettämällä aivan tavattomasti tilauksia yhdellä kertaa, on Hilda Niemi se onnellinen, joka ansaitsee Muori Hovin lahjoittaman käsinmaalatun taulun ylimääräiseksi palkkioksi sherruksestaan.

Moni muu ahkera Toverittaren levittäjä ansaitsee täyden tunnustuksen työstään, mutta en voi mainita kaikkia nimellisesti, kun levitysosaston hoitajalla ei ollut aikaa tehdä laajempaa nimiluetteloa.

Älkää nyt laimentuko levitysoasenne, vaikka varsinainen levityskuu-

kausi onkin ohi. Vielä ei olla siinä "virstantopassa" — kymmenessä tuhannessa. Tuhannen tilausta vähintään tarvitaan ennenkuin määrä on täysi, jos nimittäin ei entisiä tilauksia suuresti katkaa. Se ei ole enää suuri asia, tuhannen tilausta, jos vain entisellä innolla rynnistetään eteenpäin. Idän teollisuuskeskuksissa on naisia "kuin pimeää pilveä", jos jokainen katsoisi velvollisuudekseen tilata Toverittaren, niin ei kukaan otataisi kun Toverittaren tilaajamäärä olisi kohonnut puolella.

Toverittaren asiamiehistä ensimmäiseen riippuu lehden leveneminen. Kun he muistavat olla "ympäriellä", ettei entiset tilaukset pääse katkeamaan, ja ottaa uusia tilauksia entiseen tapaan, niin silloin ollaan pian siinä toivotussa kymmenessä tuhannessa. Ettei Toverittaren asiamiehet nyt syksyn kuluessa menettäisi innoituksiaan, on päätetty taas joulun tienoissa muistaa kaikkia ahkera asiamiehiä pienellä palkkiolla. Kaikille Toverittaren uuterrille asiamiehille annetaan JOULULAHJA. Muistakaapa siis olla hommassa. Siitä joululahjasta en tietenkään kerro tämän enempää. Eihän lahjoista, ja varsinkin joululahjoista, ole tapana etukäteen puhua mitään. En maltnut kuitenkin olla aivan ääneti, vaikka tämä onkin asialisuus. Levitysosaston hoitaja pu-

hui asiasta vain puolella suulla ja minä sen nyt jo lennätin kaikkien tietoon. — Se nyt siitä.

* * *

Hohoi, kaikki kallistuu, kaikki kallistuu! Sen sanan kuulee joka päivä. Ja sen päälle tavallisesti huokastaan harmista, eikä syyttä! Kaikki elintarpeet ovat kohonneet puolella aivan vähässä ajassa. Vaatteet, joita joku aika sitten sai parillakymmenellä dollarilla, ovat nousseet hinnassa neljäänkymmeneen, jopa viiteenkymmeneen dollariin. Kengät, joiden hintana oli noin kolme neljä dollaria, maksavat nyt pari kolme kertaa sen hinnan. Ei mikään tavara ole enää entisessä hinnassa. Sen me kaikki tiedämme. Kaikki on äärettömästi kohonnut; ja aina vain näyttää kohoavan.

Tämä meidän lehtemme, Toveritar, ei voi poiketa yleisestä säännöstä. Sen tilaushintaa on pakko kohottaa, joskean ei vallan puolella, eikä edes kolmannelle osallakaan, ainoastaan vartilla vuosikerta. Tähän toimenpiteeseen on ollut pakko ryhtyä, kun kaikki painatuskustannukset ovat tavattomasti kohonneet.

Tietenkään tätäkään Toverittaren tilaushinnan kohoamista eivät kaikki lukijat huokauksella voi vastaan ottaa. Varmaan asiamiehet saavat usein kuulla seuraavanlaisen mielenil-

mauksen: Joko nyt senkin lehden hinta on taas korotettu j. n. e. Se on aivan luonnollista, että niin sanotaan, mutta siitä ei auta säikähätä.

Ettei muutos Toverittaren tilauhinnassa tulisi aivan yllätyksenä, päätettiin lehteä antaa entisellä hinnalla joulukuun ensi päivään asti. Ne, jotka haluavat säästää vartin, voivat ennen joulukuuta tilata lehden, tai uudistaa entisen tilauksensa. Lehden uudistus jatketaan siitä lähtien, mihin entinen tilausaika loppuu, jos ennen joulukuuta lähettää uudistuksen. Siis kiiruhtamaan tilauksia, että saatte vuosikerran Toveritarta vielä puoleltoista dollarilla. Joulukuun ensi päivänä on jo hinta dollari seitsemänkymmentä viisi senttiä.

"Erämaassa ja Maailmalla" lahjakirjaa annetaan vielä niin kauan kuin toista painosta riittää. Sitä on vielä joku määrä jällellä.

Toverittaren sisällöstä pitäkäämme yhteisin voimin huolta. Tehkäämme Toveritar niin mielenkiintoiseksi, että kukaan ei malta olla sitä tilaamatta, vaikka se maksaisi pari kertaa sen nykyisen hinnan. Niitä on paljon kynäkäyttöön pystyviä toverittaria ja tovereita ympäri maata, jotka eivät vielä ole ennättäneet muistaa Toveritarta kirjoituksillaan. Kun he kaikki tulevat avustamaan Toveritarta sisällön monipuoliseksi ja